

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 41 0 P 090886 24 Rev
Sarajevo, 19.09.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sutkinja Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Silvane Brković-Mujagić i Enise Bilajac, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. E.H. iz S., Ul. B.S. ..., 2. J.A. iz S., Ul. B. ..., 3. N. D. iz S., Ul. S.B..., 4. I.T. iz S., Ul. K.T. ...i 5. M.O. iz V., Ul. M.m..., koje zastupa Nedin Muhic, odvjetnik iz Sarajeva, protiv tužene Federacije Bosne i Hercegovine, koju zastupa Pravobraniteljstvo Federacije BiH, Sarajevo, radi utvrđivanja diskriminacije iz oblasti rada i naknade štete, vrijednost predmeta spora 15.696,00 KM, odlučujući o reviziji tužene protiv presude Kantonalnog suda u Zenici, broj 41 0 P 090886 23 Gž od 03.01.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj 19.09.2024. godine, donio je sljedeću

P R E S U D U

Revizija se djelomično prihvata, drugostupanjska i prvostupanjska presuda ukidaju u dijelu kojim je odlučeno o isplati naknade materijalne štete za sve tužitelje, u kojem dijelu se predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno postupanje i odlučivanje.

U ostalom se revizija odbija.

O revizijskim troškovima postupka odlučiti će se u konačnoj odluci.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostupanjskom presudom Općinskog suda u Visokom, broj 41 0 P 090886 21 P od 14.07.2023. godine i rješenjem od 05.09.2023. godine, utvrđeno je da je tužena Federacija Bosna i Hercegovina povrijedila prava tužitelja na jednako postupanje na radu i jednake naknade na način da je postupala diskriminirajuće i različito u odnose na druge uposlene radnike koji se nalaze u istoj ili sličnoj obvezi na pripravnost i to tako što tužiteljima za poslove na radnim mjestima koje obavljaju, a za koje je predviđena obveza pripravnosti, nije propisala naknadu za pripravnost-dežuru, te je naloženo tuženoj da tužiteljima naknadi materijalnu štetu isplatom novčanog iznosa i to: 1. tužitelju 3.476,97 KM, 2. tužiteljici 3.807,90 KM, 3. tužiteljici 3.132,00 KM, 4. tužiteljici 3.387,10 KM i 5. tužitelju 3.047,40 KM, što predstavlja naknadu na ime pripravnosti za vrijeme od 15.11.2019. do 04.08.2022. godine, sve sa zakonskom zateznom kamatom od 05.08.2022. godine do isplate, uz naknadu troškova postupka od 6.776,19 KM.

Drugostupanjskom presudom Kantonalnog suda u Zenici, broj 41 0 P 090886 23 Gž od 03.01.2024. godine, odbijena je žalba tužene i potvrđena prvostupanjska presuda.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je blagovremeno izjavila tužena i to zbog povrede odredaba parničnog postupka iz članka 209 Zakona o parničnom postupku i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da ovaj sud usvoji reviziju, preinači drugostupanjsku presudu uvažavanjem žalbe i odbijanjem tužbenih zahtjeva ili ukine obje

presude i tužbu odbaci, uz naknadu ukupnih troškova postupka. Traži naknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 1.200,00 KM.

Tužitelji u odgovoru na reviziju osporavaju osnovanost revizionih navoda, uz prijedlog za odbijanje revizije i naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju po odvjetniku u iznosu od 1.516,32 KM.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom članka 241 stavak 1 Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), ovaj revizijski sud je donio odluku kao u izreci.

Predmet spora po tužbi u ovoj pravnoj stvari jeste zahtjev tužitelja za utvrđivanje diskriminacije u odnosu na druge uposlene radnike koji se nalaze u istoj ili sličnoj obvezi na pripravnosti i to tako što tužiteljima za poslove na radnim mjestima koje obavljaju, a za koje je predviđena obveza pripravnosti, nije propisala naknadu za dežuru/pripravnost, uz zahtjev za naknadu materijalne štete isplatom naknade za dežurstva u visini utvrđenoj financijskim vještačenjem za utuženo razdoblje. Prema članku 13 stavak 2 Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.glasnik BiH“, br. 59/09 i 66/19), revizija u predmetima diskriminacije uvijek je dopuštena.

Revizija je djelomično osnovana.

Iz činjeničnog utvrđenja prvostupanjskog suda, koje je kao pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje potvrđeno pobijanom presudom, proizilazi sljedeće:

- svi tužitelji su sudije Prekršajnog odjeljenja Općinskog suda u Sarajevu, te pored obavljanja svojih dužnosti tijekom redovitog radnog vremena obavljaju i poseban oblik rada u dežurstvu koji podrazumijeva da su u stanju pripravnosti za rad u slučaju potrebe obavljanja hitnih poslova,
- tužiteljima u utuženom razdoblju nije isplaćivana novčana naknada za rad u dežurstvu, niti se njihova plaća uvećavala po tom osnovu, iz razloga što tada važeći Zakon o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja u F BiH („Službene novine F BiH“, broj: 72/05, 22/09, 27/12 – odluka US F BiH i 55/13 i 55/17 – odluka US F BiH), nije sadržavao odredbe koje propisuju naknadu sudijama za vrijeme dežurstva ili pripravnosti za rad,
- prvostupanjski sud je utvrdio iz rasporeda dežura da je predsjednik Prekršajnog odjeljenja Općinskog suda u Sarajevu sačinjavao raspored dežura za tužitelje, sa točno određenim datumima i vremenom, određujući da sudije u dežurama prate i dežurni daktilografi suda.

Odlukom Ustavnog suda BiH, broj U-7/21 od 23.09.2021. godine, utvrđeno je da Zakon o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja F BiH, zbog toga što ne sadrži odredbe o naknadama na ime dežurstva/pripravnosti, nije sukladan članku I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i odredbama članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, a u vezi sa člankom 14 Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, člankom 1 Protokola 12 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člankom 26 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, zbog čega je naloženo Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da najkasnije u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja te odluke u Službenom glasniku BiH uskladi Zakon o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja Federacije Bosne i Hercegovine u pogledu naknada na ime dežurstva/pripravnosti. Ustavni sud BiH je

06.07.2022. godine donio i Rješenje o neizvršenju Odluke broj: U-7/21, kojim je utvrđeno da Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nije izvršio odluku Ustavnog suda broj: U-7/21 od 23.09.2021. godine, te je određen način izvršenja odluke dok je ne izvrši Parlament Federacije Bosne i Hercegovine. Nakon toga, u Federaciji Bosne i Hercegovine je izmijenjen Zakon u Federaciji Bosne i Hercegovine donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja, objavljen u „Službenim novinama F BiH“ od 03. 08.2022. godine). U članku 6e navedenih izmjena i dopuna propisana je naknada sudijama i tužiteljima za vrijeme dežurstva ili pripravnosti za rad.

Imajući u vidu navedeno, pobijanom i prvostupanjskom presudom je utvrđeno da su tužitelji diskriminirani nepropisivanjem naknade za dežurstva od strane tužene sve do donošenja Zakona izmjenama i dopunama Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja, te im je dosuđena materijalna šteta po odrebi članka 12 (1) c) Zakona o zabrani diskriminacije u BiH, u visini utvrđenoj po odredbi članka 57 Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike u organima državne službe Kantona Sarajevo („Sl.novine Kantona Sarajevo“, broj 45/19), po izračunu sudske vještakinje finansijske struke u iznosu od po 2,00 KM po satu dežurstva.

Po pitanju odluke kojom je utvrđena konkretna diskriminacija tužitelja u odnosu na propust tužene da donese propis za naknadu za rad u dežurstvima/pripravnosti za sudije i tužitelje, revizija je neosnovana. Ustavni sud BiH je Odlukom broj U-7/21 od 23.09.2021. godine izvršio apstraktnu ocjenu ustavnosti Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja u Federaciji Bosne i Hercegovine, te utvrdio da navedeni zakon, zbog toga što ne sadržava odredbe o naknadama na ime dežurstva/pripravnosti nije sukladan članku I/2 Ustava BiH, članku II/4 Ustava BiH, a u svezi sa člankom 14 EKLJP, članku 1 Protokola 12 uz EKLJP i članku 26 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. Prvostupanjski sud je utvrdio da se navedena apstraktna ocjena i utvrđenje, koja je opća jer se odnosi na nepostojanje propisa u određenoj oblasti određenog zakona, konkretno odnosi na tužitelje iz ove pravne stvari, zbog čega su tužitelji diskriminirani u odnosu na druge uposlene u Federaciji BiH koji ostvaruju pravo na naknadu za vrijeme dežure/pripravnosti za rad, a što je kao pravilno i zakonito utvrđenje potvrđeno pobijanom presudom.

Nastavno prednjem, u dijelu kojim je odlučeno o diskriminaciji, temeljem odredbe članka 248 Zakona o parničnom postupku, revizija je kao neosnovana odbijena.

Međutim, po pitanju razdoblja za koje je tužiteljima dosuđeno obeštećenje, te s tim u vezi visine naknade u cilju obeštećenja za diskriminaciju, revizija je osnovana.

Kada je u pitanju odluka o visini naknade za dežurstva, koja predstavlja materijalnu štetu koja je proizašla iz radnje diskriminacije tužene nad tužiteljima, odredbom članka 6e Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja, koji propis je donesen u cilju uklanjanja diskriminacije po Odluci Ustavnog suda BiH broj U-7/21, propisano je da će visina biti određena odlukom nadležne vlade kantona, zbog čega vrijednosni parametar od 2,00 KM koji je uzet za obračun materijalne štete tužitelja u ovoj pravnoj stvari iz kantonalnog propisa - Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike u organima državne službe Kantona Sarajevo, nije proizvoljan, već predstavlja upravo iznos za koji su tužitelji materijalno oštećeni propuštanjem tužene da donese propise i za tužitelje po pitanju naknade za rad u dežurstvima.

Iz odredbe članka 61 Pravila Ustavnog suda BiH ("Sl.glasnik BiH", br. 94/14, 47/23 i 41/24) proizilazi da odluke tog suda djeluju, odnosno obvezujuće su od dana objavljivanja odluke u službenom glasilu, a što je potvrđeno u više odluka tog suda kojim je tretirano pitanje vremenskog djelovanja odluka ustavnih sudova (AP-3519/11, AP-3322/17, AP-3530/14 i brojne druge).

Pobijana i prvostupanjska presuda se ne temelje na navedenom pravilu o vremenskom djelovanju odluka ustavnih sudova. Utvrđenje diskriminacije tužitelja proizilazi iz razloga za utvrđenje neustavnosti Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužitelja, koji zakon je do dana objave Odluke Ustavnog suda BiH broj U-7/21 bio ustavan, iz čega slijedi da sudovi nisu imali pravni temelj za utvrđivanje diskriminacije za tužitelje prije objave predmetne ustavne odluke, odnosno nisu imali pravni temelj za dosuđivanje obeštećenja na ime izvršene diskriminacije.

Zbog pogrešne primjene prava ostalo je neutvrđeno činjenično stanje i to ono koje se odnosi na visinu naknade materijalne štete koju su tužitelji trpjeli od dana objave Odluke Ustavnog suda BiH broj U-7/21 („Sl.glasnik BiH“, broj 63/21). Točnije, visina naknade materijalne štete utvrđena je u ukupnom iznosu za cjelokupno utuženo razbolje i u pobijanoj i u prvostupanjskoj odluci, zbog čega bez ponovnog suđenja nije moguće utvrditi koji iznose naknade materijalne štete pripadaju tužiteljima i zbog čega nema uvjeta za djelomično preinačenje pobijane presude, pa se na temelju članka 250 stavak 2 Zakona o parničnom postupku obje presude ukidaju u dijelu kojim je odlučeno o naknadi materijalne štete, u kojem dijelu se predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno postupanje i odlučivanje.

O zahtjevu tužitelja za naknadu troškova revizijskog postupka, odlučiti će se u konačnoj odluci (članak 397 stavak 3 Zakona o parničnom postupku).

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.